

Zanim powstały Ewangelie... listy Pawła już krążyły! Mało znana tajemnica pierwszych chrześcijan | 1

Wielu chrześcijan wyobraża sobie narodziny chrześcijaństwa tak: najpierw powstały Ewangelie, potem listy apostoelskie, a na końcu wszystko zostało zebrane w Biblii.

Jednak **rzeczywistość historyczna jest znacznie bardziej fascynująca.**

W rzeczywistości, **listy św. Paweł są starsze od Ewangelii.**

Tak, dobrze przeczytałeś.

W czasach, gdy **Ewangelie nie istniały jeszcze w formie pisemnej**, teksty, które dziś wchodzi w skład **Nowego Testamentu**, krążyły już wśród pierwszych wspólnot chrześcijańskich: były to listy wielkiego apostoła misyjnego.

To nie tylko ciekawostka historyczna.

Ma **głębokie znaczenie dla zrozumienia wiary chrześcijańskiej, tradycji apostoelskiej i życia duchowego dzisiaj.**

Sprawdźmy, dlaczego.

□ Chrześcijaństwo powstało... bez Nowego Testamentu

Dzisiaj przyzwyczajeni jesteśmy do posiadania w domu pełnej Biblii. Jednak pierwsi chrześcijanie tego doświadczenia nie mieli.

Kiedy **Jezus Chrystus umarł i zmartwychwstał (około roku 30 n.e.)**, nie pozostawił żadnej książki. Jego nauka była przekazywana w inny sposób:

- **Głoszenie ustne**
- **Żywa pamięć apostołów**
- **Liturgia**
- **Świadectwo wspólnot**

Uczniowie głosili to, co widzieli i słyszeli.

Sam Nowy Testament to potwierdza. W Ewangelii Jana czytamy:

„Jest jeszcze wiele innych rzeczy, które uczynił Jezus; gdyby każdą z nich zapisać, myślę, że świat sam nie mógłby pomieścić ksiąg, które należałoby napisać.”
— (J 21,25)

Innymi słowy: **wiara chrześcijańska powstała najpierw jako żywa tradycja, a nie jako książka.**

✉ Pierwsze strony Nowego Testamentu... były listami

W latach **50-65 n.e.**, św. Paweł napisał kilka listów do wspólnot chrześcijańskich, które sam założył.

Wśród nich:

- **Rzymian**
- **1 i 2 Koryntian**
- **Galacjan**
- **Efezjan**
- **Filipian**
- **Kolosan**
- **1 i 2 Tesaloniczan**
- **1 i 2 Tymoteusza**
- **Tytusa**
- **Filemona**

Najstarszy z nich, czyli **1 Tesaloniczan**, prawdopodobnie powstał **około roku 50 n.e.**

Dla porównania:

Zanim powstały Ewangelie... listy Pawła już krążyły! Mało znana tajemnica pierwszych chrześcijan | 3

Tekst	Przybliżona data
Listy Pawła	50-65 n.e.
Ewangelia Marka	65-70 n.e.
Ewangelia Mateusza	70-80 n.e.
Ewangelia Łukasza	70-85 n.e.
Ewangelia Jana	90-100 n.e.

To oznacza coś niezwykłego:

☐ **Najstarsze pisemne słowa chrześcijaństwa, jakie posiadamy, pochodzą od Pawła.**

☐ Dlaczego Paweł pisał listy?

Wczesne chrześcijaństwo rozwijało się **bardzo szybko**.

Już po kilku dekadach istniały wspólnoty w:

- Azji Mniejszej
- Grecji
- Rzymie
- Syrii

św. Paweł nie mógł być wszędzie jednocześnie, dlatego korzystał z najskuteczniejszego środka komunikacji w starożytności: **listów**.

Jego listy miały kilka celów:

1. Korekta błędów doktrynalnych

Nowe wspólnoty łatwo mogły popaść w zamieszanie.

Na przykład, w Liście do Galatów Paweł ostrzega:

„Dziwię się, że tak szybko odwracacie się od tego, który was

powołał przez łaskę Chrystusa, byście zwracali się ku innemu ewangelium.”
— (Ga 1,6)

2. Rozwiązywanie konfliktów

Pierwsze wspólnoty chrześcijańskie **nie były doskonałe**.

W Koryncie istniały:

- podziały
- problemy moralne
- zamieszanie liturgiczne

Paweł interweniował z **autorytetem apostoelskim**.

3. Nauczanie teologii

Listy zawierają niektóre z **najgłębszych refleksji teologicznych chrześcijaństwa**:

- usprawiedliwienie z łaski
- tajemnica Kościoła
- zbawienie w Chrystusie
- życie w Duchu Świętym

Wiele z tego, co dzisiaj nauczają katechizmy, **było już sformułowane w listach**.

□ Dlaczego Ewangelie powstały później?

Przez dziesięciolecia apostołowie głosili **ustnie** życie i nauki Chrystusa.

Jednak z czasem:

1. Bezpośredni świadkowie zaczęli umierać.
2. Wspólnoty chrześcijańskie się rozmnożyły.
3. Stało się konieczne wierne zachowanie przesłania.

Dlatego zaczęto spisywać Ewangelie.

Pierwsza powstała prawdopodobnie autorstwa **Marek Ewangelista**, potem **Mateusz Apostoł**, **Łukasz Ewangelista**, a w końcu **Jan Ewangelista**.

Jednak gdy te teksty zaczęły krążyć...

listy Pawła były już czytane w kościołach.

□ Listy były czytane... w liturgii

To coś, czego wielu chrześcijan nie wie.

Listy Pawła nie były prywatnymi tekstami.

Były czytane publicznie na zgromadzeniach liturgicznych.

Sam Paweł prosi:

„Gdy ten list zostanie odczytany wśród was, sprawcie, aby został również odczytany w Kościele w Laodycei.”
— (Kol 4,16)

Innymi słowy:

□ **Listy służyły wspólnotom jako żywe Pismo.**

Z czasem Kościół uznał, że te pisma są **natchnione przez Ducha Świętego**.

□ Czego uczą nas teologicznie listy Pawła?

Listy zawierają niektóre z najważniejszych nauk chrześcijaństwa.

Zobaczmy kilka z nich.

1□ Zbawienie jest łaską

Paweł nieustannie podkreśla:

Zbawienia **nie da się kupić ani zasłużyć na nie**, to dar Boga.

„Łaską bowiem jesteście zbawieni przez wiarę; a to nie z was – dar Boży jest to.”
– (Ef 2,8)

To wciąż jest rewolucyjne dzisiaj.

Żyjemy w kulturze, która uważa, że wszystko **trzeba zasłużyć**.
Chrześcijaństwo przypomina nam:

□ **Zbawienie jest darem.**

2 □ Chrystus jest centrum wszechświata

Dla Pawła wszystko kręci się wokół Chrystusa.

„Bo w Nim zostało stworzone wszystko, co w niebiosach i na ziemi.”
— (Kol 1,16)

To oznacza:

- historia ma sens
- życie ludzkie ma cel
- świat nie jest chaosem

Chrystus jest centrum rzeczywistości.

3 □ Kościół jest Ciałem Chrystusa

Jedno z najsilniejszych obrazów Pawła.

„Wy wszyscy jesteście ciałem Chrystusa, a każdy z osobna członkiem tego ciała.”
— (1 Kor 12,27)

To zmienia nasze rozumienie wiary.

Bycie chrześcijaninem nie jest tylko kwestią indywidualną.

Oznacza przynależność do **żywego organizmu.**

□ Dlaczego to jest ważne dziś?

W czasach, gdy wielu mówi:

„Idę za Jezusem, ale nie za Kościołem.”

Listy Pawła pokazują dokładnie odwrotnie.

Od samego początku:

- istniały wspólnoty
- istniała władza apostołska
- istniała nauka doktrynalna

Wiara chrześcijańska **zawsze była wspólnotowa i kościelna.**

□ Zastosowania duchowe w naszym życiu

To historyczne odkrycie może odmienić nasze życie duchowe.

1□ Odkryć na nowo listy Pawła

Wielu chrześcijan czyta tylko Ewangelie.

Ale listy zawierają **praktyczną mądrość na co dzień:**

- jak żyć miłością
 - jak radzić sobie z cierpieniem
 - jak przeżywać małżeństwo
 - jak zwyciężać grzech
-

2 Zrozumieć znaczenie Tradycji

Chrześcijaństwo nie zaczęło się od książki.

Zaczęło się od:

- Chrystusa
- apostołów
- Kościoła

Dlatego **Tradycja apostołska** jest fundamentem.

3 Żyć wiarą misyjną

św. Paweł przemierzył pół świata, aby głosić Chrystusa.

Był:

- prześladowany
- więziony
- bity
- niezrozumiany

A mimo to napisał:

„Wszystko mogę w tym, który mnie umacnia.”
— (Flp 4,13)

□ Niezwykły szczegół, który prawie nikt nie zauważa

Prawdopodobnie **najstarsze chrześcijańskie słowa, które posiadamy**, znajdują się w listach Pawła.

To oznacza, że:

□ **gdy czytasz List do Rzymian lub do Koryntian, czytasz teksty chrześcijańskie najbliższe latom bezpośrednio po Zmartwychwstaniu.**

Są niemal bezpośrednimi echem głoszenia apostolskiego.

□ Wniosek: zanim powstały Ewangelie... wiara już płonęła

Historia chrześcijaństwa jest żywsza, niż często się wydaje.

Jeszcze zanim powstały pisane Ewangelie:

- istniały wspólnoty
- istniała liturgia
- istniała teologia
- krążyły listy apostolskie

A w tym wszystkim namiętny głos **św. Paweł** przypominał chrześcijanom prawdę, która obowiązuje również dzisiaj:

„Dla mnie żyć to Chrystus.”
— (Flp 1,21)

Zanim powstały Ewangelie... listy Pawła już krążyły! Mało znana
tajemnica pierwszych chrześcijan | 11

To jest sedno wszystkiego.

Nie książka.

Nie idea.

Żywa Osoba.